

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่อง การใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำในนาข้าวของหมอดินอาสาในอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ เป็นดังนี้

- ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของหมอดินอาสา
- ตอนที่ 2 ความรู้พื้นฐานของหมอดินอาสาในการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำในการปลูกข้าว
- ตอนที่ 3 การใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำในการปลูกข้าวของหมอดินอาสา
- ตอนที่ 4 ปัญหาข้อเสนอแนะของหมอดินอาสาเกี่ยวกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำในการปลูกข้าว

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของหมอดินอาสา

การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของหมอดินอาสา โดยแสดงเป็น ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลปรากฏดังนี้

1.1 สภาพพื้นฐานทางสังคมของหมอดินอาสา ผลปรากฏตามตารางที่ 4.1 ดังนี้

ตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของหมอดินอาสา

n = 127						
สภาพพื้นฐานทางสังคม	จำนวน	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	$\bar{X}$	S.D.
1. เพศ						
ชาย	123	96.9				
หญิง	4	3.1				
2. อายุ						
			38	72	53.27	7.64
น้อยกว่า 40 ปี	2	1.6				
40 – 50 ปี	48	37.8				
51 – 61 ปี	59	46.4				
มากกว่า 61 ปี	18	14.2				
3. ระดับการศึกษา						
ไม่ได้ศึกษา	1	0.8				
ประถมศึกษา	78	61.4				
มัธยมศึกษาตอนต้น	24	18.9				
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	20	15.7				
ปวส. หรืออนุปริญญา	2	1.6				
ปริญญาตรี	2	1.6				
4. ตำแหน่งทางสังคม						
กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	13	10.2				
คณะกรรมการกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร	103	81.1				
สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	11	8.7				
5. ประสบการณ์ในการทำงาน						
			5	50	26.14	11.18
น้อยกว่า 10 ปี	10	7.9				
10 – 19 ปี	34	26.8				
20 – 29 ปี	50	39.4				
มากกว่า 29 ปี	33	25.9				

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n = 127						
สภาพพื้นฐานทางสังคม	จำนวน	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	$\bar{X}$	S.D.
6. การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดินในรอบปีที่ผ่านมา			1	20	4.13	3.54
1 – 3 ครั้ง	85	67.0				
4 – 6 ครั้ง	28	22.0				
มากกว่า 6 ครั้ง	14	11.0				
7. การได้รับการถ่ายทอดความรู้จากกรมพัฒนาที่ดินเกี่ยวกับการผลิตและการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำในนาข้าวในรอบปีที่ผ่านมา			1	20	3.91	3.08
1 – 3 ครั้ง	86	67.7				
4 – 6 ครั้ง	32	25.2				
มากกว่า 6 ครั้ง	9	7.1				

จากตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพพื้นฐานทางสังคมของหมอดินอาสาเป็นดังนี้

เพศ พบว่า หมอดินอาสาเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 96.9) เป็นเพศชาย และที่เหลือ (ร้อยละ 3.1) เป็นเพศหญิง

อายุ พบว่า หมอดินอาสาเกือบครึ่ง (ร้อยละ 46.4) มีอายุระหว่าง 51 – 61 ปี รองลงมา (ร้อยละ 37.8) มีอายุระหว่าง 40 - 50 ปี และส่วนน้อย (ร้อยละ 1.6) อายุต่ำกว่า 40 ปี โดยมีอายุเฉลี่ย 53.27 ปี

ระดับการศึกษา พบว่า หมอดินอาสาประมาณสองในสาม (ร้อยละ 61.4) จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมา (ร้อยละ 18.9) จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมีส่วนน้อย (ร้อยละ 0.8) ไม่ได้ศึกษา

ตำแหน่งอื่นทางสังคมนอกจากการเป็นหมอดินอาสา พบว่า หมอดินอาสาส่วนมาก (ร้อยละ 81.1) เป็นคณะกรรมการกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร รองลงมา (ร้อยละ 10.2) เป็นกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน และส่วนน้อย (ร้อยละ 8.7) เป็นสมาชิก อบต.

ประสบการณ์ในการทำนา พบว่า หมอคนอาสาประมาณหนึ่งในสาม (ร้อยละ 39.4) มีประสบการณ์ในการทำนา 20–29 ปี รองลงมา (ร้อยละ 26.8) มีประสบการณ์ในการทำนา 10–19 ปี และส่วนน้อย (ร้อยละ 7.9) มีประสบการณ์ในการทำนา น้อยกว่า 10 ปี โดยมีประสบการณ์ในการทำนาเฉลี่ย 26.14 ปี

การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดินในรอบปีที่ผ่านมา พบว่า หมอคนอาสาประมาณสองในสาม (ร้อยละ 67.0) ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดิน 1–3 ครั้ง รองลงมา (ร้อยละ 22.0) ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดิน 4–6 ครั้ง และร้อยละ 11.0 ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดิน มากกว่า 6 ครั้ง ตามลำดับ

การได้รับการถ่ายทอดความรู้จากกรมพัฒนาที่ดินในรอบปีที่ผ่านมา พบว่า หมอคนอาสา ประมาณสองในสาม (ร้อยละ 67.7) ได้รับการถ่ายทอดความรู้จากกรมพัฒนาที่ดิน 1–3 ครั้ง รองลงมา (ร้อยละ 25.2) ได้รับความรู้จากกรมพัฒนาที่ดิน 4–6 ครั้ง และส่วนน้อย (ร้อยละ 7.1) ได้รับความรู้จากกรมพัฒนาที่ดินมากกว่า 6 ครั้ง ตามลำดับ

1.2 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของหมอคนอาสา ผลปรากฏตามตารางที่ 4.2 – 4.4 ดังนี้

ตารางที่ 4.2 สภาพพื้นที่ถือครองการเกษตรและพื้นที่ปลูกข้าวของหมอคนอาสา

n = 127

การถือครองพื้นที่ทำการเกษตร	ต่ำสุด	สูงสุด	$\bar{X}$	S.D.
1. พื้นที่ถือครองการเกษตรทั้งหมด	2	80	22.68	17.26
1.1 พื้นที่เป็นของตนเอง	1	80	20.53	17.77
1.2 พื้นที่เช่า	2	35	2.24	6.04
2. พื้นที่ปลูกข้าวทั้งหมด	2	64	15.12	11.96
2.1 พื้นที่ปลูกข้าวเป็นของตนเอง	3	64	13.60	12.52
2.2 พื้นที่เช่าปลูกข้าว	2	35	1.51	4.87

จากตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพพื้นที่ถือครองการเกษตรและพื้นที่ปลูกข้าวของหมอคนอาสา เป็นดังนี้

การถือครองพื้นที่การเกษตร พบว่า หมอคนอาสา มีพื้นที่ถือครองการเกษตรทั้งหมดเฉลี่ย 22.68 ไร่ โดยมีพื้นที่ถือครองการเกษตรที่เป็นของตนเอง เฉลี่ย 20.53 ไร่ และมีพื้นที่ถือครองการเกษตรที่เป็นพื้นที่เช่า เฉลี่ย 2.24 ไร่

พื้นที่ปลูกข้าว พบว่า หมอคนอาสา มีพื้นที่ปลูกข้าวทั้งหมด เฉลี่ย 15.12 ไร่ โดยมีพื้นที่ปลูกข้าวที่เป็นของตนเอง เฉลี่ย 13.60 ไร่ และมีพื้นที่ปลูกข้าวที่เป็นพื้นที่เช่า เฉลี่ย 1.51 ไร่

ตารางที่ 4.3 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนและแรงงานในการทำนาของหมอคนอาสา

n = 127

จำนวนสมาชิกและแรงงาน ในครัวเรือน	จำนวน	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	$\bar{X}$	S.D.
1. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (ที่อยู่จริง)			2	10	4.57	1.44
น้อยกว่า 3 คน	8	6.3				
3 – 4 คน	59	46.4				
5 – 6 คน	51	40.2				
มากกว่า 6 คน	9	7.1				
2. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ที่เป็นแรงงานในการทำนา			1	8	3.11	1.16
น้อยกว่า 3 คน	42	33.1				
3 – 4 คน	75	59.0				
5 – 6 คน	8	6.3				
มากกว่า 6 คน	2	1.6				

จากตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนสมาชิกในครัวเรือนและแรงงานในการทำนาของหมอคนอาสา เป็นดังนี้

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่า หมอคนอาสา เกือบครึ่ง (ร้อยละ 46.4) มีสมาชิกในครัวเรือน 3–4 คน รองลงมา (ร้อยละ 40.2) มีสมาชิกในครัวเรือน 5–6 คน และส่วนน้อย (ร้อยละ 6.3) มีสมาชิกในครัวเรือนน้อยกว่า 3 คน

สมาชิกในครัวเรือนที่เป็นแรงงานในการทำนา พบว่า หมอคนอาสา มากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 59.0) มีสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นแรงงานในการทำนา 3–4 คน รองลงมา (ร้อยละ 33.1) มีสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นแรงงานในการทำนาน้อยกว่า 3 และส่วนน้อย (ร้อยละ 1.6) มีสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นแรงงานในการทำนามากกว่า 6 คน

ตารางที่ 4.4 รายได้และรายจ่ายของหมอดินอาสา

n = 127

รายได้และรายจ่าย	ต่ำสุด	สูงสุด	$\bar{X}$	S.D.
1. รายได้ในรอบปี 2550	10,000	300,000	300,000	65,049.11
1.1 รายได้ในภาคเกษตร	5,000	250,000	250,000	49,714.55
1.2 รายได้นอกภาคเกษตร	2,000	150,000	150,000	28,806.00
2. รายจ่ายในรอบปี 2550	5,000	280,000	280,000	49,481.43

จากตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรายได้และรายจ่ายของหมอดินอาสา เป็นดังนี้
 รายได้ในรอบปี 2550 พบว่า หมอดินอาสา มีรายได้ในรอบปี 2550 เฉลี่ย 90,440.94 บาท โดยมีรายได้ในภาคเกษตร เฉลี่ย 57,925.20 บาท และมีรายได้นอกภาคเกษตร เฉลี่ย 31,098.43 บาท

รายจ่ายในรอบปี 2550 พบว่า หมอดินอาสา มีรายจ่ายในรอบปี 2550 เฉลี่ย 60,622.05 บาท

ตอนที่ 2 ความรู้พื้นฐานของหมอดินอาสาในการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำในการปลูกข้าว

การวิเคราะห์ความรู้พื้นฐานการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำในนาข้าวของหมอดินอาสา ตามประเด็นต่างๆ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นดังนี้

2.1 ความรู้พื้นฐานของหมอดินอาสาในการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำในการปลูกข้าว
 ผลการวิเคราะห์ปรากฏตามตารางที่ 4.5 ดังนี้

ตารางที่ 4.5 ความรู้พื้นฐานของหมอดินอาสาในการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำในการปลูกข้าว

n = 127

ประเด็นความรู้	จำนวนคนที่ตอบถูกต้องตามหลักวิชาการ	
	จำนวน	ร้อยละ
1. การผลิตปุ๋ยอินทรีย์น้ำ		
1.1 ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ คือปุ๋ยที่อยู่ในสภาพของเหลวที่ได้จากการหมักจากวัสดุที่เปียก เช่น ผัก ผลไม้ ปลา และอื่นๆ (ถูก)	127	100
1.2 สารเร่งที่ใช้ทำปุ๋ยอินทรีย์น้ำคือ สารเร่ง พ.ค.2 (ถูก)	127	100
1.3 วัสดุที่ใช้ทำปุ๋ยอินทรีย์น้ำ คือ ผัก ผลไม้ ปลา หอยเชอรี่ (ถูก)	127	100
1.4 ปุ๋ยอินทรีย์น้ำที่ผลิตจากปลา / หอยเชอรี่ ต้องใช้ระยะเวลาหมักมากกว่า 21 วัน (ถูก)	122	96.1
1.5 ปุ๋ยอินทรีย์น้ำที่ผลิตจากผัก/ผลไม้ ต้องใช้ระยะเวลาหมักอย่างน้อย 14 วัน (ถูก)	108	85.0
1.6 ปุ๋ยอินทรีย์น้ำที่ทำจากปลา/หอยเชอรี่ต้องคนหรือกวนทุกวัน (ถูก)	66	52.0
1.7 ในการทำปุ๋ยอินทรีย์น้ำ 50 ลิตร จะใช้ ปลา / หอยจำนวน 30 กก. (ถูก)	107	84.3
1.8 ในการทำปุ๋ยอินทรีย์น้ำ 50 ลิตร ใช้ ผัก / ผลไม้ จำนวน 30 กก. (ผิด)	30	23.6
1.9 ในการทำปุ๋ยอินทรีย์น้ำ 50 ลิตร จะใช้ กากน้ำตาล 20 กก. (ผิด)	49	38.6
1.10 ในการทำปุ๋ยอินทรีย์น้ำ 50 ลิตร จะใช้ น้ำ 30 ลิตร (ถูก)	52	40.9
1.11 ถึงที่หมักแล้วปิดฝาไม่ให้สนิทแล้วนำไปตั้งไว้ในที่ร่ม (ถูก)	100	78.7
2. การใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำในนาข้าว		
2.1 ในการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำแช่เมล็ดพันธุ์ข้าวควรแช่ 12 ชั่วโมง (ถูก)	118	92.9
2.2 ในการแช่เมล็ดพันธุ์ข้าวด้วยปุ๋ยอินทรีย์น้ำ จะทำให้เมล็ดพันธุ์ข้าวออกรากดีขึ้น (ถูก)	124	97.6
2.3 การใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำในระหว่างเตรียมดิน พื้นที่ 1 ไร่ ควรใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำปริมาณ 10 ลิตร (ถูก)	78	61.4
2.4 อัตราส่วนในการฉีดพ่นปุ๋ยอินทรีย์น้ำ คือ ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ : น้ำ เท่ากับ 1 : 500 (ถูก)	123	96.9

จากตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ความรู้พื้นฐานของหมอดินอาสาในการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำในการปลูกข้าว พบว่า หมอดินอาสาทั้งหมด (ร้อยละ 100) มีความรู้ทำปุ๋ยอินทรีย์น้ำ คือปุ๋ยที่อยู่ในสภาพของเหลวที่ได้จากการหมักจากวัสดุที่เปียก เช่น ผัก ผลไม้ ปลา และอื่นๆ สารเร่งที่ใช้ทำปุ๋ยอินทรีย์น้ำคือ สารเร่ง พ.ค.2 วัสดุใดที่ใช้ทำปุ๋ยอินทรีย์น้ำ คือ ผัก ผลไม้ ปลา หอยเชอรี่ รองลงมา (ร้อยละ 96.1) มีความรู้ทำปุ๋ยอินทรีย์น้ำที่ผลิตจากปลา/หอยเชอรี่ ต้องใช้ระยะเวลาหมักมากกว่า 21 วัน และส่วนน้อย (ร้อยละ 23.6) มีความรู้ในการทำปุ๋ยอินทรีย์น้ำ 50 ลิตร ใช้ ผัก / ผลไม้ จำนวน 30 กก.นั้นไม่ถูกต้อง

ส่วนความรู้ในการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำในนาข้าวของหมอดินอาสา จากการศึกษาพบว่า หมอดินอาสา เกือบทั้งหมด (ร้อยละ 97.6) มีความรู้ในการแช่เมล็ดพันธุ์ข้าวด้วยปุ๋ยอินทรีย์น้ำ จะทำให้เมล็ดพันธุ์ข้าวออกรากดีขึ้น รองลงมา (ร้อยละ 96.9) มีความรู้ อัตราส่วนในการฉีดพ่นปุ๋ยอินทรีย์น้ำ คือ ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ : น้ำ เท่ากับ 1 : 500 และมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 61.4) มีความรู้การใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำในระหว่างเตรียมดิน พื้นที่ 1 ไร่ ควรใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำปริมาณ 10 ลิตร

2.2 ระดับความรู้พื้นฐานของหมอดินอาสาในการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำในการปลูกข้าว โดยการนำคะแนนของหมอดินอาสาที่ตอบถูกต้องตามหลักวิชาการ มาจัดช่วงแสดงระดับความรู้ ปรากฏตามตารางที่ 4.6 ดังนี้

ตารางที่ 4.6 ระดับความรู้พื้นฐานของหมอดินอาสาในการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำในการปลูกข้าว

n = 127

ระดับคะแนน	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	$\bar{X}$	S.D.
มีความรู้น้อย (1 – 5 คะแนน)	0	0	9	15	11.48	1.24
มีความรู้ปานกลาง (6 – 10 คะแนน)	26	20.5				
มีความรู้มาก (11 – 15 คะแนน)	101	79.5				

จากตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ระดับความรู้พื้นฐานของหมอดินอาสาในการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำในการปลูกข้าว เมื่อนำผลคะแนนมาจัดช่วงคะแนน พบว่า หมอดินอาสาส่วนมาก (ร้อยละ 79.5) มีความรู้ระดับมาก และที่เหลือ (ร้อยละ 20.5) มีความรู้ระดับปานกลาง โดยมีคะแนนต่ำสุด 9 คะแนน และสูงสุด 15 คะแนน และมีคะแนนเฉลี่ย 11.48 คะแนน

ตอนที่ 3 การใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำในการปลูกข้าวของหมอดินอาสา

การวิเคราะห์การใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำในการปลูกข้าวของหมอดินอาสา ตามประเด็นต่างๆ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ 4.5 ดังนี้

ตารางที่ 4.7 การใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำในการปลูกข้าวของหมอดินอาสา

n = 127		
การใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำในการปลูกข้าวของหมอดินอาสา	จำนวนผู้ปฏิบัติ (คน)	ร้อยละ
1. การผลิตปุ๋ยอินทรีย์น้ำ		
1.1 การใช้วัตถุดิบในการทำปุ๋ยอินทรีย์น้ำ		
1.1.1 ปลา และส่วนต่างๆของปลา	83	65.4
1.1.2 หอยเชอรี่	108	85.0
1.1.3 ไข่หอยเชอรี่	61	48.0
1.1.4 ผักสด	121	95.3
1.1.5 ผลไม้	126	99.2
1.2 วิธีการในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์น้ำ		
1.2.1 นำวัตถุดิบมาทำให้เป็นชิ้นเล็กๆ โดยการสับ โขลกหั่น	127	100
หรือบด	127	100
1.2.2 นำวัตถุดิบชิ้นเล็กๆ ใส่ภาชนะ เช่น โอ่ง หรือถัง	127	100
พลาสติก	127	100
1.2.3 เติมสารเร่งจุลชีพ พด.2 / สารเร่ง พด. 2	127	100
1.2.4 เติมหากน้ำตาล	116	91.3
1.2.5 คนให้เข้ากัน	127	100
1.2.6 ปิดฝาภาชนะที่ใส่ปุ๋ยอินทรีย์น้ำไม่ต้องสนิท	125	98.4
1.2.7 นำภาชนะไปตั้งในที่ร่ม	116	91.3
1.2.8 ระยะเวลาหมักมากกว่า 14 วัน		
1.2.9 คนวัตถุดิบในภาชนะ 7 วัน/ ครั้ง		

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

n = 127		
การใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำในการปลูกข้าวของหมอดินอาสา	จำนวนผู้ปฏิบัติ (คน)	ร้อยละ
2. การนำไปใช้ในนาข้าว		
2.1 การใช้ในช่วงการเตรียมเมล็ดพันธุ์ข้าว		
2.1.1 แช่เมล็ดพันธุ์ข้าว 12 ชม. แล้วนำพักขึ้นไว้ 1 วัน	116	91.3
จึงนำไปปลูก	83	65.4
2.1.2 ในการแช่เมล็ดพันธุ์ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ น้ำ 20 มิลลิลิตร ต่อ น้ำ 20 ลิตร / เมล็ดพันธุ์ข้าว 20 กิโลกรัม		
2.2 การใช้ในช่วงการเตรียมดิน	79	62.2
2.2.1 ถีดพ่นหรือรดลงดินระหว่างเตรียมดิน	86	67.7
2.2.2 ถีดพ่นหรือรดลงดินก่อนไถกลบตอซัง		
2.3 การใช้ในช่วงการดูแลรักษา	74	58.3
2.3.1 ใช้ในอัตราส่วน 120 ซีซี ผสมน้ำ 60 ลิตร	115	90.6
2.3.2 ถีดพ่นเมื่อข้าวอายุ 30 วัน	87	68.5
2.3.3 ถีดพ่นเมื่อข้าวอายุ 50 วัน	111	87.4
2.3.4 ถีดพ่นเมื่อข้าวอายุ 60 วัน		

จากตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์การใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำในการปลูกข้าวของหมอดินอาสา เป็นดังนี้

3.1.1 การผลิตปุ๋ยอินทรีย์น้ำ

1) การใช้วัตถุดิบในการทำปุ๋ยอินทรีย์น้ำ พบว่า หมอดินอาสาเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 99.2) มีการใช้ผลไม้เป็นวัตถุดิบในการทำปุ๋ยอินทรีย์น้ำ รองลงมา (ร้อยละ 95.3) มีการใช้ผักสดเป็นวัตถุดิบในการทำปุ๋ยอินทรีย์น้ำ และหมอดินอาสาเกือบครึ่ง (ร้อยละ 48.0) มีการใช้ไข่หอยเชอรี่ เป็นวัตถุดิบในการทำปุ๋ยอินทรีย์น้ำ

2) วิธีการในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์น้ำ พบว่า หมอดินอาสาทั้งหมด (ร้อยละ 100) มีวิธีการผลิตปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ได้แก่ นำวัตถุดิบมาทำให้เป็นชิ้นเล็กๆ โดยการสับ โขลกหั่น หรือบด นำวัตถุดิบชิ้นเล็กๆ ใส่ภาชนะ เช่น โอ่ง หรือถังพลาสติก เติมน้ำหรือสารเร่ง พด.2 เติมน้ำตาล คนให้เข้ากัน นำภาชนะไปตั้งในที่ร่ม รองลงมา (ร้อยละ

98.4) โดยให้มีระยะเวลาหมักมากกว่า 14 วัน และ (ร้อยละ 91.3) ปัดฟากาชนะที่ใส่ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ไม่ต้องสนิท และคนวัตถุดิบในภาชนะ 7 วัน/ ครั้ง

3.1.2 การนำไปใช้ในนาข้าว

1) การใช้ในช่วงการเตรียมเมล็ดพันธุ์ข้าว พบว่า หมอดินอาสา เกือบทั้งหมด (ร้อยละ 91.3) มีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำแช่เมล็ดพันธุ์ข้าว 12 ชั่วโมง แล้วนำขึ้นพักไว้ 1 วัน จึงนำไปปลูก และหมอดินอาสา ประมาณสองในสาม (ร้อยละ 65.4) แช่เมล็ดพันธุ์ โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ 20 มิลลิลิตร ต่อ น้ำ 20 ลิตร / เมล็ดพันธุ์ข้าว 20 กิโลกรัม

2) การใช้ในช่วงการเตรียมดิน พบว่า หมอดินอาสา ประมาณสองในสาม (ร้อยละ 67.7) มีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำในการพรวนหรือรดลงดินก่อนไถกลบตอซัง และหมอดินอาสา (ร้อยละ 62.2) ใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำพรวนหรือรดลงดินระหว่างเตรียมดิน

3) การใช้ในช่วงช่วงการดูแลรักษา พบว่า หมอดินอาสา เกือบทั้งหมด (ร้อยละ 90.6) ใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำในการพรวนเมื่อข้าวอายุ 30 วัน รองลงมา หมอดินอาสา (ร้อยละ 87.4) ใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำพรวนเมื่อข้าวอายุ 60 วัน และหมอดินอาสา มากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 58.3) มีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำในอัตรา 120 ซีซี ผสมน้ำ 60 ลิตร

ตอนที่ 4 ปัญหาข้อเสนอแนะของหมอดินอาสาเกี่ยวกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ในการปลูกข้าว

การวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะของหมอดินอาสาเกี่ยวกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำในการปลูกข้าว ตามประเด็นต่างๆ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นดังนี้

4.1 ปัญหาในการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำในการปลูกข้าวของหมอดินอาสา ปรากฏตามตารางที่ 4.8 ดังนี้

ตารางที่ 4.8 ปัญหาในการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำในการปลูกข้าวของหมอดินอาสา

n = 127		
ประเด็นปัญหา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.ปัญหาในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์น้ำ		
1.1 ด้านวัสดุในการผลิต		
1.1.1 ปลา/ส่วนต่างๆของปลามีจำกัด	64	50.4
1.1.2 หอยเชอรี่หายากมีเฉพาะตามฤดูกาล	46	36.2
1.1.3 ผัก/ผลไม้หายาก	13	10.2
1.1.4 ถังหมักราคาแพง	45	35.4
1.1.5 ถากน้ำตาลหายาก	28	22.0
2.ปัญหาในการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำในนาข้าว		
2.1 การใช้ในช่วงการเตรียมเมล็ดพันธุ์ข้าว		
2.1.1 การแช่เมล็ดพันธุ์ใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ 20 มล. ต่อ น้ำ 20 ลิตร ต่อ เมล็ดพันธุ์ข้าว 20 กก. มีขั้นตอนยุ่งยาก	50	39.4
2.1.2 การแช่เมล็ดพันธุ์ข้าว 12 ชม. แล้วนำพัก ทิ้งไว้ 1 วัน จึงนำไปปลูก มีความยุ่งยาก	18	14.2
2.2 การใช้ในช่วงการเตรียมดิน		
2.2.1 สิ้นเปลืองแรงงานในการฉีดย่นหรือรดลงดินก่อนไถกลบตอซัง เนื่องจากแปลงนาไม่มีน้ำ หรือมีความชื้นไม่พอ	57	44.9
2.2.2 การฉีดย่นหรือรดลงดินระหว่างเตรียมดินมีขั้นตอนยุ่งยาก	56	44.1
2.3 การใช้ในช่วงการดูแลรักษา		
2.3.1 การใช้ในอัตราส่วน 120 ซีซี ผสมน้ำ 60 ลิตร มีขั้นตอนยุ่งยาก	58	45.7
2.3.2 ไม่มีเวลาฉีดย่นเมื่อข้าวอายุ 50 วัน สิ้นเปลืองแรงงาน	49	38.6
2.3.3 ไม่มีเวลาฉีดย่นเมื่อข้าวอายุ 60 วัน สิ้นเปลืองแรงงาน	27	21.3
2.3.4 ไม่มีเวลาฉีดย่นเมื่อข้าวอายุ 30 วัน สิ้นเปลืองแรงงาน	21	16.5

จากตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์ปัญหาการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำในการปลูกข้าวของหมอดินอาสา ในแต่ละด้าน เป็นดังนี้

4.1.1 ปัญหาในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์น้ำ

1) ด้านวัสดุในการผลิต พบว่า หมอดินอาสา ประมาณครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 50.4) มีปัญหาในเรื่องปลา/ส่วนต่างๆของปลาที่จืด รongลงมา (ร้อยละ 36.2) มีปัญหาเรื่อง หอยเชอรี่หายากมีเฉพาะตามฤดูกาล และส่วนน้อย (ร้อยละ 10.2) มีปัญหาเรื่องผัก/ผลไม้หายาก

4.1.2 ปัญหาในการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำในนาข้าว

1) การใช้ในช่วงการเตรียมเมล็ดพันธุ์ข้าว พบว่า หมอดินอาสา ประมาณ หนึ่งในสาม (ร้อยละ 39.4) มีปัญหาความยุ่งยากในการแช่เมล็ดพันธุ์โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ 20 มล. ต่อ น้ำ 20 ลิตร ต่อ เมล็ดพันธุ์ข้าว 20 กก. และหมอดินอาสา (ร้อยละ 14.2) มีปัญหาความยุ่งยาก ในการแช่เมล็ดพันธุ์ข้าว 12 ซม. แล้วนำพักทิ้งไว้ 1 วัน จึงนำไปปลูก

2) การใช้ในช่วงการเตรียมดิน พบว่า หมอดินอาสา เกือบครึ่ง (ร้อยละ 44.9) มีปัญหาสิ้นเปลืองแรงงานในการฉีดยาหรือรดลงดินก่อนไถกลบตอซัง เนื่องจากแปลงนา ไม่มีน้ำหรือมีความชื้นไม่พอ และหมอดินอาสา (ร้อยละ 44.1) มีปัญหาความยุ่งยากในการฉีดยา หรือรดลงดินระหว่างเตรียมดิน

3) การใช้ในช่วงการดูแลรักษา พบว่า หมอดินอาสา เกือบครึ่ง (ร้อยละ 45.7) มีปัญหาในการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำอัตราส่วน 120 ซีซี ผสมน้ำ 60 ลิตร มีขั้นตอนยุ่งยาก รongลงมา หมอดินอาสา (ร้อยละ 38.6) มีปัญหาไม่มีเวลาฉีดยาเมื่อข้าวอายุ 50 วัน สิ้นเปลือง แรงงาน และส่วนน้อย (ร้อยละ 16.5) ไม่มีเวลาฉีดยาเมื่อข้าวอายุ 30 วัน สิ้นเปลืองแรงงาน

4.2 ข้อเสนอแนะในการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำในการปลูกข้าวของหมอดินอาสา ปรากฏตาม ตารางที่ 4.9 ดังนี้

ตารางที่ 4.9 ข้อเสนอแนะในการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำในการปลูกข้าวของหมอดินอาสา

n = 127		
ข้อเสนอแนะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ทางราชการควรสนับสนุนให้เกษตรกรฟรี	13	10.2
2. สถานีพัฒนาที่ดินควรมีงบประมาณสนับสนุนในการจัดซื้อวัสดุ	7	5.5
3. ทางราชการควรมีค่าตอบแทนให้หมอดินอาสา	5	3.9
4. ให้มีการฝึกอบรมหมอดินอย่างต่อเนื่อง	2	1.6

จากตารางที่ 4.9 ข้อเสนอแนะในการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำในการปลูกข้าวของหมอดิน อาสา พบว่า หมอดินอาสา ร้อยละ 10.2 เสนอให้ทางราชการควรสนับสนุนให้เกษตรกร

ฟรี รองลงมา ร้อยละ 5.5 ร้อยละ 3.9 และร้อยละ 1.6 เสนอให้สถานีพัฒนาที่ดินควรมีงบประมาณสนับสนุนในการจัดซื้อวัสดุ ทางราชการมีค่าตอบแทนให้หมอดินอาสา และให้มีการฝึกอบรมหมอดินอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ